

Сентябр эшик қоқмоқда

Ёзги таътил ҳам тугай деб қолди. Ҳадемай сентябр эшик қоқиб келади. Яқиндагина жимжит бўлиб ҳувиллаб қолган мактаб ҳовлилари яна ўқувчилар, уларнинг ота-оналари билан гавжумлашмоқда. Янги ўқув йили ҳаракатида улар мактабларда ташкил қилинган мактаб бозорлари томон ошиқмоқдалар.

Эътибор берсангиз, ҳар йили мактаб бозорлари август ойининг учинчи ўн кунлигида ташкил қилинади. Бу эса кўпчиликни шошириб қўяр, натижада савдо расталари олдида одамлар тирбанд бўлиб, навбат кутиб

қолишар эди. Ана шу қилинади эди, — деди биз билан жиҳатларни эътиборга олган сўхбатда дўконнинг катта Дилором опа

Мактаб бозорлари хизматда

анча барвақт, 10 августдан ташкил қилинди.

Тошкентдаги "Болалар дунёси" Бош дўкони томонидан шахримиздаги 40-, 41-, 92-, 102-, 132-, 169-мактабларда мактаб бозорлари ташкил қилинди.

— Ҳар йили мактаб бозорлари Бош дўконнинг ўзида ташкил

Турдиева. — Дўконларда жуда кўп одам бўлганлигидан ўқув қуроллари кўпчиликка етмай қоларди. Бу йил эса мактабларнинг ўзида савдо қилишни ташкил қилдик. Биз 41-мактаб қошидаги дўконда савдо қиляпмиз.

Кўриб турганингиздек, бозоримиз

гавжум, сотувчиларимиз Матлуба Қодирова, Василя Убайдуллаева ҳамда Ира Ивановаларнинг қўли қўлига тегмаяпти. Махсулотларимиз турлари анча бой. Тумандаги бир қатор мактаб ўқувчилари ота-оналари билан келиб мактаб формалари, спорт ҳамда оёқ кийимлари, ўқув қуролларини рўйхат асосида бемалол харид қилишяпти.

Аввалги йиллардагидек тирбанд туриб, навбат кутишлар йўқ. Бу эса ўз навбатида биз сотувчилар учун қулайлик яратса, хариддорлар ҳам вақтлари тежалганидан мамнун бўлиб кетишмоқда.

ЗЕРИКИШГА ФУРСАТ ЙЎҚ

Муқаддасхон Маматова Чироқчи туманидаги Иброҳим Қиличев номли 100-ўрта мактабнинг 5-синфини фақат аъло баҳолар билан якунлади. Устозлари, тенгқурлари уни "доно қиз" деб ҳам аташади. Жамоат ишларида фаол, ҳулки ҳам намунали. У бундай ютуқларга изланувчанлиги, тиришқоқлиги туфайли эришган. Шунингдек, мактабнинг юқори синфида ўқийдиган опаси Муаззамхоннинг ҳам кўмаги катта бўлди.

Ҳозир эса опа-сингиллар ёзги таътилда. Уй-рўзгор юмушларида, томорқа ишларида ота-оналарининг яқин кўмакчиларига айланишган.

— Таътилимиз кўнгилдагидек ўтди, — дейди Муқаддасхон мамуният билан. — Юмушларни бўлишиб олганмиз. Бўшадим дегунча, сеvimли машғулоти — китоб ўқишга тутинаман. Бундай пайтларда жажжи сингилчам Сафура ҳам енимга келиб, "Менга ҳам ўқиб беринг" деб туриб олади. Қизиқ-қизиқ эртаклар ўқиб берсам, мароқ билан кулади. Яқинда дадам "Олтин тарвуз" деб номланган ўзбек халқ эртаклари тўпламини олиб келдилар. Ундаги ажойиб эртакларни опа-сингилларим билан биргаликда мазза қилиб ўқияпмиз.

Биз синфдош дугоналарим — Барногул, Соҳиба ва Муҳайе билан тез-тез учрашиб, ўқиган китобларимиз ҳақида сўхбатлашиб турамыз. Ўқиб чиққан китобларимизни алмашиб ўқиймиз. Ҳуллас, зерикишга фурсат йўқ.

Бегмат БОБОРАҲМАТОВ,
Қашқадарё вилояти, Чироқчи тумани

ҲАМ ДАМ, ҲАМ ҲУНАР

Туманимиз марказидаги Болалар ва ўсмирлар уйида "Роҳат" болалар ёзги дам олиш оромгоҳи ташкил этилганлиги болалар ва ота-оналар учун айни мўддао бўлди. Йўлдош ака ўразметов бошчилиги қилаётган бу оромгоҳда мавсумда 180 нафар ўғил-қиз дам олишяпти.

Шуниси қувонарлики, бу масканда ҳордиқ чиқараётган болалар дам олиш билан бирга ҳунар ҳам ўрганишмоқда. Оромгоҳда мунтазам иш олиб бораётган бадий ҳаваскорлар, гулчилик, тўқиш, би-чиш-тикиш тўғарақлари, қўғирчоқ театри болалар билан гавжум.

Кизиқарли саёҳатларга чиқиш болаларнинг жону дили. Яқинда меҳрибон тарбиячи опалари Дилором Шерниёзова ва Муҳаббат Қаландарова раҳбарлигида Шовот туманига ва ҳамини навқирон кўҳна Хива шаҳрига саёҳатда бўлиб қайтишди.

Муҳаббат ЖУМАОБОВА,
Хоразм вилояти, Гурлан тумани, Усмон Юсупов номидаги мактаб ўқувчиси.

Чет эллик тенгдошларинг ҳаётидан

Айни таътил кунлари сайлгоҳу соя-асалқин боғлар болалар билан гавжум. Улар орасидаги қора мағиздан келган, жингалак соч, лўппидек юзига кулгичлари ярашиб тушган, аллақандай арабча қўшиқни хиргойи қилиб кетаётган болакай эътиборимизни тортди: Аль Хусейн Юсуф Тоҳир—8 ёшда. Отаси Миср Араб Республикасининг Ўзбекистондаги эл-чихонаси матбуот бўлимида хизмат қилади. Луксор шаҳридаги бошланғич ўғил болалар мактабининг 3-синфини таломлаган. Ҳозирда Юнусобод туманидаги мактабда таҳсил оляпти. Беш вақт намозни қанда қилмайди.

— Хусейн, аҳволлар қалай?

ПАЛОВГА

ИШТАҲАМ ЗҲР

— Кўриб турганингиздек!
— Ўзбекистон сенга еқдим?
— Жудаям, ўзимни худди юртимизда юргандек ҳис қиляпман.
— Зерикиб қолмаяпсанми? Ҳар ҳолда дўстларингдан йироқдасан?
— Тўғри, Мисрдаги дўстларим Мўмин, Иброҳим, Аҳмад, Салоҳ, Абдулло, Ҳинд, Аманлар йироқда. Лекин тошкентлик янги дўстларим Саид ва Умидлар билан доимо биргамиз.
— Улғайгач уларни унутиб юбормайсанми?
— Улғайганимиз сари, дўстлигимиз ҳам улғая боради.
— Севимли машғулотиң...
— Футбол, стол теннис.
— Миллий таомларимиз сенга манзур бўлди?
— Жудаям, айниқса паловга иштаҳам зўр.
— Мисрлик болалар қандай ўйинлар ўйнашди?
— Миллий ўйинларимиз деярли бир хил экан. Ўзбек болалари ўйнайдиган "ким урди?", "арқон сакраш" каби ўйинларни биз ҳам сеvim ўйнаймиз.
— Орзуларинг қандай? Ота касбини давом эттирсанг керак-а?
— Йўқ. Мен улғайгач ҳарбий ўқув юртига кириб ўқишмоқчиман. Худо хоҳласа, зўр адвокат бўламан...

Кўзлари кулиб, чехрасидан нур ёғилиб турадиган мисрлик болакай билан сўхбатлашар эканмиз, ундаги қувноқлик, жўшқин кайфият бизга ҳам ўтгандек бўлди. У эса кўшиқ куйлаб йўлида давом этди.

Менинг ҳам адабий ижод сари йўлаган биринчи дорилфунуним деб шу даргоҳни биламан. Эҳтимол, бу иборалар хиёл баланд парвоз бўлиб эшитилар. Аммо нафсиламр гап шу.

"Биринчи дорилфунуним"

2-БЕТ

Бир куни Рихтилла туш кўрди. Тушига раҳматли бобожони кирибди. Бобоси унинг бошини меҳр билан силаб, жидмайиб турган эмиш. Ҳеч сўз демасмиш. Кейин эса унинг қўлига аллақандай китобчани берибди-ю, кўздан гойиб булибди.

...Парвозга чоғланган кабутар"

3-БЕТ

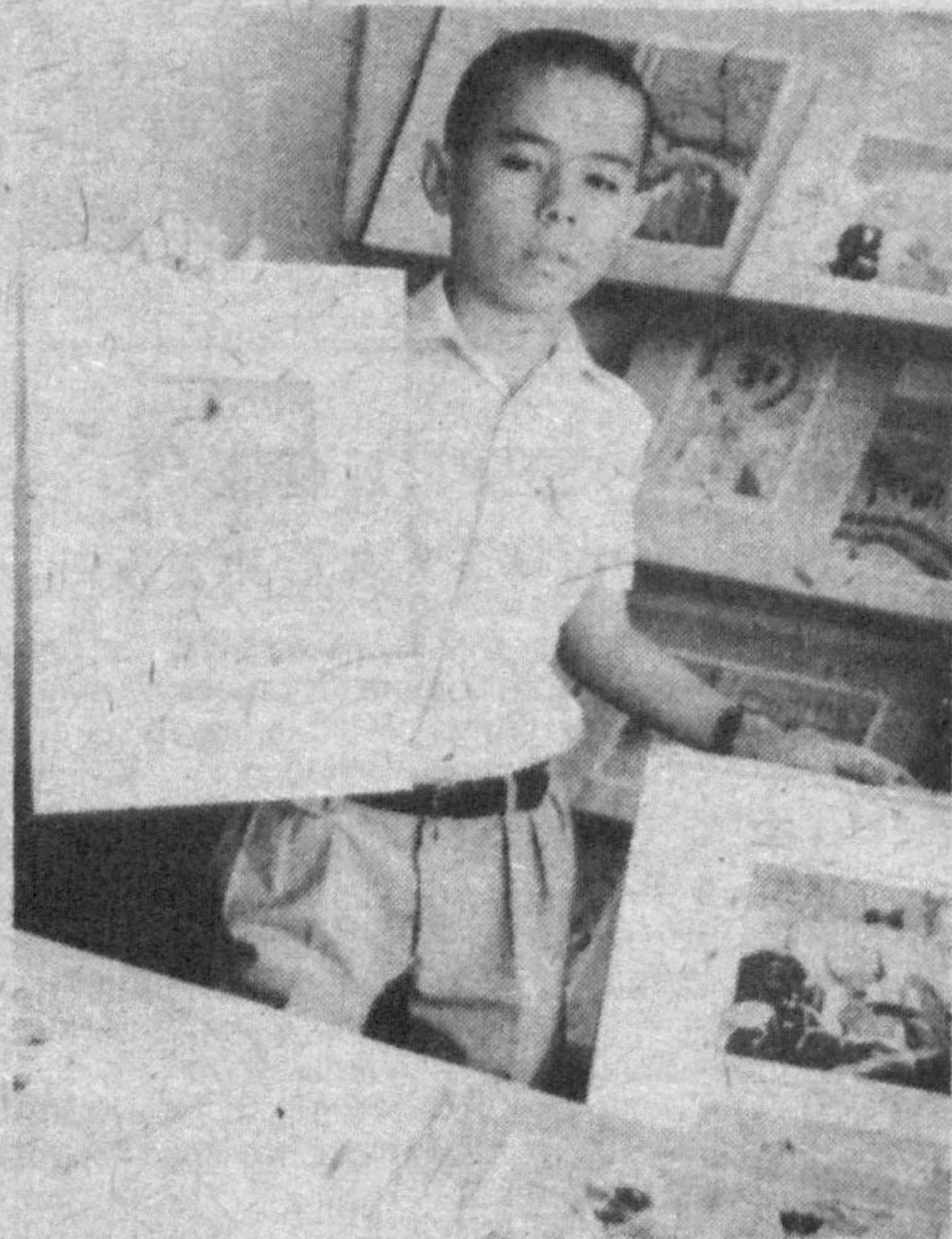
Тонг кўйлаги этаклари нопармон Кўшиққа жўр бўлар чақнаб нигоҳим. Уммондек давр орзумни ўпди Ниҳоят фалакка етибди оҳим.

"Шодликка етган юрак"

4-БЕТ.

Парвозга чорлаган бобоҷутиро

Хайрулла ота мусаввирлик устахонасига кира, жажжигина набираси Рихстилла бобоси чизган суратларни бирма-бир кўздан кечираётган экан. У расмларни шу қадар берилиб томоша қилар эдики, ҳатто хонаша бобосининг кириб келганини ҳам пайкамай қолди. Бобоси ҳам сездирмай набирасини зимдан кузатди. Рихстилла расмларни синчковлик билан, гоҳ у ён бошидан, гоҳ бу ён бошидан қараб томоша қилар, ранг-тасвирлардан завқланар, ўзича алланималар деб пичирлаб мамнуният билан

жилмайиб ҳам кўярди. Хайрулла ота набирасининг ҳаракатларини меҳр билан кузатар экан, ундаги санъатга бўлган ҳаваснинг шунчаки болаларча қизиқиш эмас эканлигини фаҳмлагандек бўлди.

Шу воқеа сабаб бўлди-ю Хайрулла ота набираси билан алоҳида шугуллана бошлади. Оддий-оддий расмларни чиздириб кўрар, камчиликларини тушунтирар ва албатта ўзига тузаттирар эди. Набирасининг чизган суратларини жамлаб, 5 ёшга тўлар-тўлмас Тошкентдаги болалар ижодиёти уйи томон етаклади...

Орадан йиллар ўтди. Рихстилланинг мўйқалами ҳам чархлана борди. Устоз Тойир ака Болтабоевдан билмаганларини ўрганди, билганларини дўстлари билан ўртоқлаша борди.

... Бир кун Рихстилла туш кўрди. Тушига раҳматли бобожони кирибди. Бобоси унинг бошини меҳр билан силаб, жилмайиб турган эмиш. Ҳеч сўз

демасмиш. Кейин эса унинг қўлига аллақандай китобчани берибди-ю кўздан ғойиб бўлибди. Рихстилла китобни қўлига олиб қараса, Алишер Навоийнинг рубойлари эмиш...

Кўрган тушини онасига айтиб берган эди: "Бобонгни соғингандирсан, болам. Шунинг учун тушинга киргандирлар-да", деб қўя қолди. Рихстилланинг бу жавобдан кўнгли тўлмади. Назарида бобоси унга оқ фотиҳа бериб, катта ишларга даъват этаётгандек бўлиб туюлаверди.

Дадасининг кутубхонасига кириб, худди ўша тушида бобоси қўлига тутқазган китобчани топди. Рубойи ва газалларни мароқ билан ўқиб чикди. Сўнгра Низомий Ганжавий газалларини ҳам мутолаа қилди. Асарларга ишланган суратларга узоқ термудди: "Қандай ажойиб суратлар?! Қани энди мен ҳам шундай суратлар чиза олсам..."

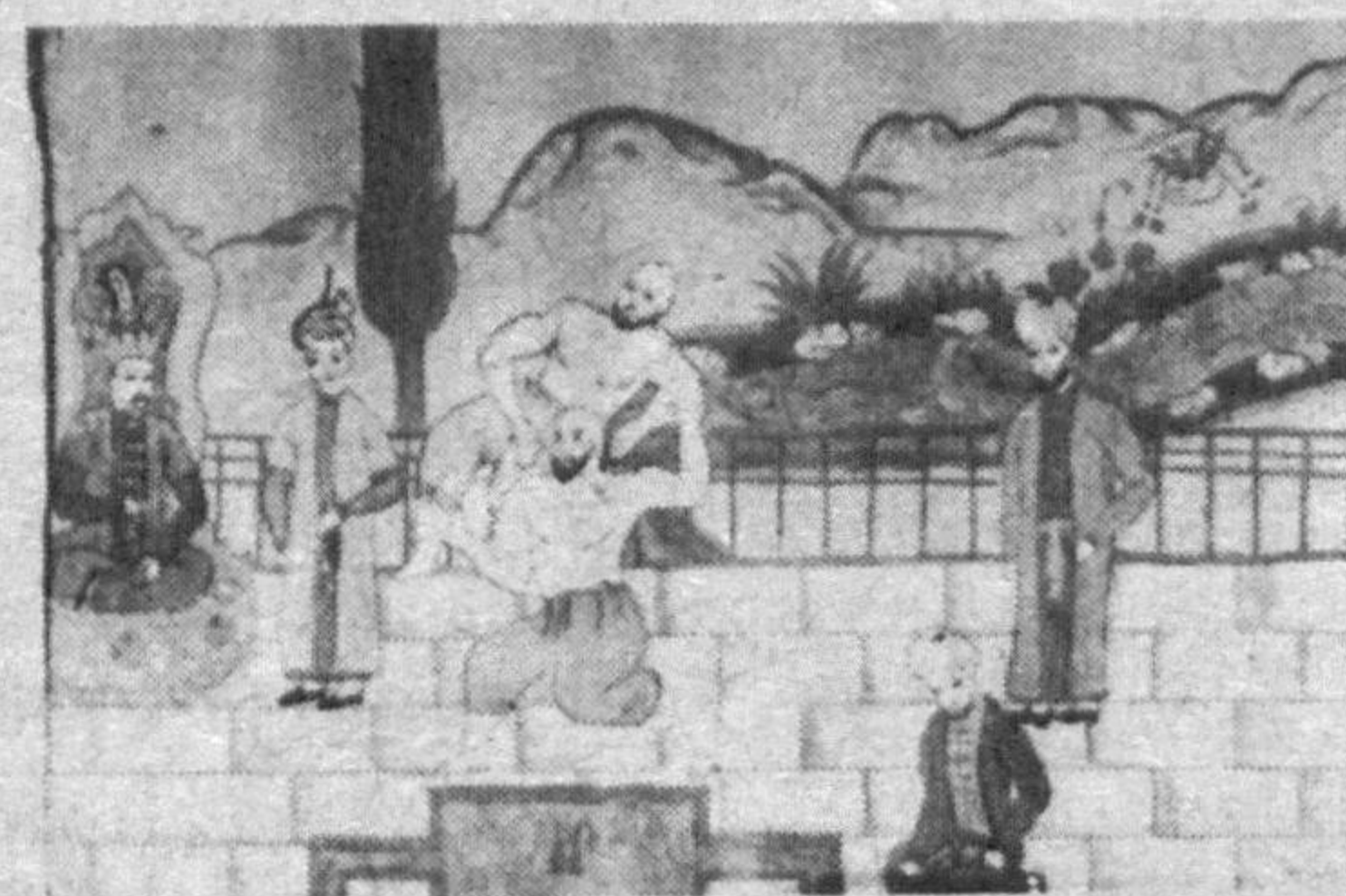
Дастлаб чизган суратларидан кўнгли тўлмай юрди. Шундай бўлса ҳам тинимсиз чизаверди. Бора-бора "Лайли ва Мажнун", "Паҳлавонлар беллашуви", "Искандар паҳлавоннинг занжирбанд этилиши", "Баҳром овда" каби чизган миниатюра асарлари нафақат ўзига, балки устозига, ота-онасига, дўстларига ҳам манзур бўла бошлади.

1993 йил унинг ҳаётида унутилмас из қолдирди. Илк бор Навоий, Низомий асарларига ишлаган миниатюралари билан ёш ижодкорларнинг шаҳар кўрик-танловида иштирок этди. Муваффақиятли 1-ўринни эгаллаб илк бора ғалаба нашидасини сурди. Шу йил бўлиб ўтган икtidорли болаларнинг III республика слётида иштирок этажagini эшитиб ҳам қувонди, ҳам ҳаяжонланди. Чунки республикадаги икtidорли тенгдошлари билан беллашнинг ўзи бўлмасди-да! Ўз устида жиддий меҳнат қилиши, изланиш ва интилишлари самарасини берди. Слётда Рихстилланинг асарлари юқори баҳоланиб, 1-ўринни қўлга киритиб қайтди...

... Ана, ёш, умидли мусаввир Рихстилла Раҳмонов ўзининг мўъжазгина, ранго-ранг тасвири, жилвакор миниатюра асарларини яратиш устида жиддий изланипти. Ҳаёллари паришон, нигоҳлари олисларга қадалган. Балки, айна шу чоғда унинг ҳаёлида яратажак янги асари жонланаётгандир. Унинг бу ҳолатини баланд-баланд парвозларга чоғланаётган оппоқ, бегубор кабутарга қиёслагимиз келди.

Феруза ЖАЛИЛОВА,
Тошкент шаҳри.

Суратларда: ёш мусаввир Рихстилла
Раҳмоновнинг Навоий, Низомий асарларига
ишлаган миниатюра асарлари.
Р. АЛБЕКОВ суратга туширган.

Дўстлик манзил- гоҳлари

Азиз

болажонлар!
Санкт-Пете-
бурглик бир
гуруҳ
тенгдошларин
ғиз Сизлар
билан
самимий
дўстлашиш
ниятида
манзилгоҳ-
ларини

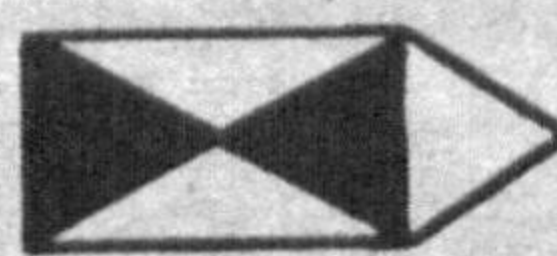

езиб
юборишибди. Шунингдек,
севимли машғулоти
ҳақида ҳам батафсил
тўхталишган. Бугун сиз
нафақат
республикамиздаги балки
қўшни республикалардаги
тенгдошларингиз билан
ҳам дўстлашиш
имкониятига эга
бўляпсизлар. Фурсатни
бой бермай, сеvimли
машғулоти, қизиқиш
ва интилишлари сизларга
маъқул бўлган
тенгдошларингиз билан
самимий дўстлашинг,
ҳамфикр бўлинг.

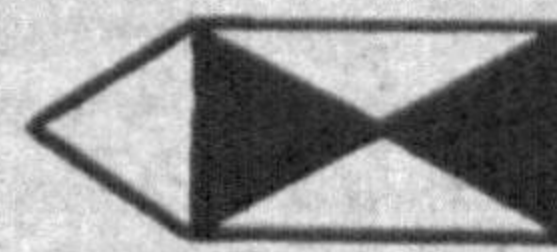

Наталья ДЕГТЯРЕВА, 14

ёшда. Шўх, қувноқ давраларни
яхши кўради, мотоциклда тез
учиш ҳамда гитарада куй
чалишни ёқтиради.

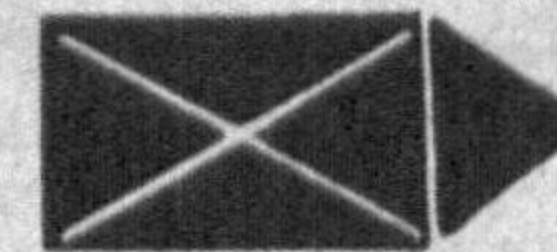

Ольга ГЛАГОЛЕВА, 12 ёшда.
Хонаки гуллар парвариш қилиш
севимли машғулоти. Китоб
ўқишни, тикиш, тўқиш, мусиқа
тинглаш, рақсга тушишни
ёқтиради. Турли хил маркалар
ийғади.

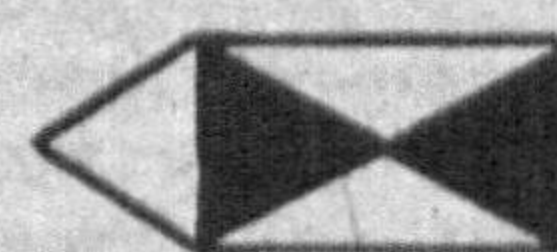

Анастасия ИЛЬИНА, 15 ёшда.

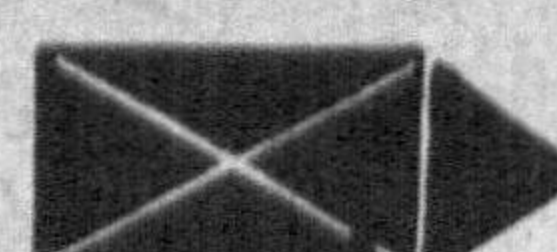
Кечалари сайр қилишни
ёқтиради ҳамда маркалар
тўплайди.

Андрей КУЗЬМИЧЕВ, 15 ёшда.
Киношўнослик билан қизиқади,
кинофильмлар томоша қилиш
жонли дили. Талайгина
маркалари бор. Улардан
айримларини янги орттирган
дўстларига совға қилиш нияти
ҳам йўқ эмас.

Павел ОРЕХОВ, 14 ёшда.
Спортнинг тоғ чанғиси, теннис,
сузиш турлари билан
шугулланади. Эстрада
гуруҳларини севади.

Рита ШЕТЛЕР, 10 ёшда. Расм
чизиш, боғдорчилик, спорт —
севимли машғулоти. Кўчқўқ, му-
шукларни яхши кўради, меҳр
билан парвариш қилади.

Уларнинг манзилгоҳлари эса
қўшнида:
192286, Санкт-Петербург шаҳри,
а/я — 31.

"СИЗ БИЗГА КЕРАКСИЗ"

Яқиндагина Екатеринбург
шаҳрида очилган "Шанс"
фондининг фаолият йўналиши
болалар ҳуқуқини ҳимоя қилувчи
марказлар тузишдир. Болалар
худди катталар қатори ўзларининг
фақат мажбурият ва бурчларидан
ташқари қонуний ҳуқуқлари
борлигини ҳам билишлари зарур.

Бугунги кунда "Шанс" ўзининг
махсус болалар адвокатураларида
қабул ишларини бошлаб юборди.
Болалар дуч келган муаммолар
асосан катталарнинг уйларни
хусусийлаштиришларидаги
хатоликлар, мактаб ва оилаларда
уларнинг қалтқаланиши билан
боғлиқдир.

ДИМАНИНГ ЭРТАКЛАРИ

Троицк шаҳри китоб
дўконларида "Диманинг
эртаклари" номли китоб пайдо
бўлди. Кўплаб янги китоблар
нашрдан чиқаётганлигига
карамай буниси шаҳар
аҳолисини диққатини ўзгача
тортиди. "Қулоқсиз айиқча",
"Роял ва созловчи", "Орзулар
яшайверади" каби қатор
эртаклардан иборат бу китоб
муаллифи илмий ва аниқ
фанлар лицейининг 6-синф
ўқувчиси Дима Ильшдир.
Китобни Диманинг
мактабдоши — II-синф толиби
Саша Шумаков безаган.

Китоб "Челябинской дом"
нашриётда, 10 минг нусхада
чоп этилди.

БЕЧОРА ҚАРҒА

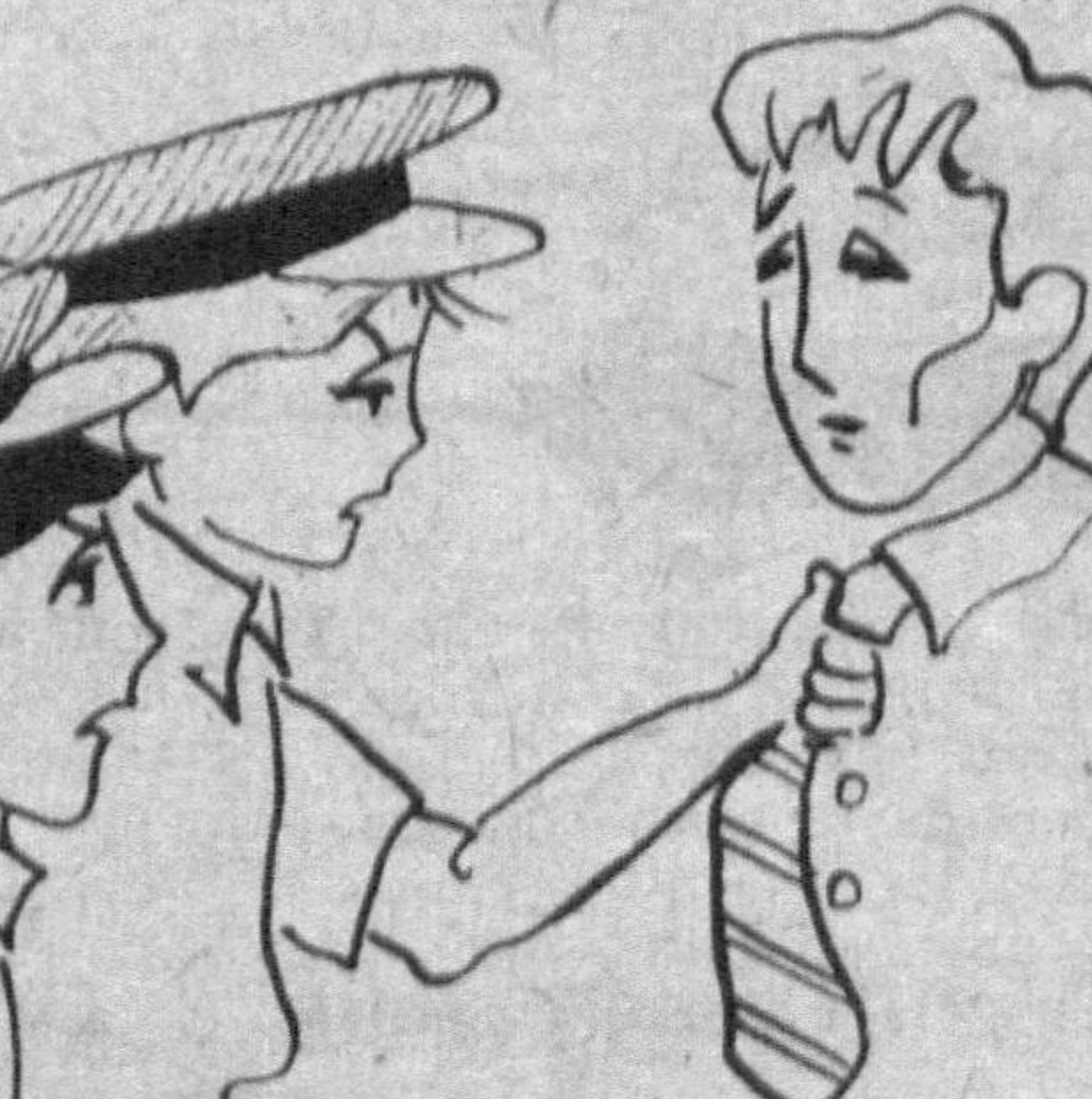
Уфалик икки ўқувчи
таътил бошланишини
"ўзгача" кутиб олишди. Бир
дўкон ичида улар саккиз
кути гугурт терилган капрон
ипни кўчадан тутиб олишган
қарғанинг оёқларига боғлаб
қўйишди. Сўнг бу
"мунчоқ"қа ўт қўйиб, бечора
қушнинг аҳолини томоша
қилишга шайланишди.
Чақнаётган оловдан чўчиб
кетган қарға ўзини шипга,
кўрғазмалар ойнасига ура
бошлади. Ойна синди,
дараза пардалари ёна
бошлади. Ёнғиннинг олдини
олишга муфатфак
бўлишдию, аммо
"ихтирочи"ларнинг ота-
оналари бўйнига кўрғазмалар
ойна пулини тўлаш тушди.

БИР СОАТЛИК МИЛЛИОНЕРЛАР

Москванинг Жанубий
административ округида истикомат
қилувчи 14 ва 15 ёшли икки ўспирин
ўзларини атиги бир соатгина "мил-
лионер" деб билишди. Ошпичоқ
билан катта йўлга чиқиб, ўтган
биринчи йўловчи—вьетнамлик
фуқарони "ё ҳаёт, ё ҳамён", деб
кўрқитишди. Хорижлик албатта
биринчисини танлади ва ёнидаги
1.600 америка долларини (россия
рублуга айлантирганда 3 мил-
лиондан ошди) кичик
босқинчиларга тутқазди.

Босқинчиларнинг "мил-
лионер"лиги узоққа чўзилмади. Тез
орада милиция ходимлари уларни
ҳуқуқ-тартибот органларига
топширишди.

"Семья"дан олинди.

Тўй устига тўй бўлсин, дейди халқимиз. Яхши кунлар кўпроқ бўлсин, ҳаётимизда. Бахтли тасодифни қаранг: севимли газетамиз "Тонг юлдузи" ("Ленин учқуни")нинг тарихий олтимиш беш йиллик санаси Улуғ байрам—Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг уч йиллиги тантаналарига тутшиб кетади. Бунда чуқур маъно кўраман ва ишонаманки, мустақиллик фидойилари орасида мазкур газетамизнинг тарбиясидан баҳраманд бўлган инсонлар, олиму фозиллар, ишбилармонлар талайгина. Чунки бу энг кўп ўқиладиган газета бўлиб, болалик хонадонларнинг барчасига кириб борганди. Унинг қизиқмаган нарсаси йўқ — болажонларнинг ўйин-кулгига тўла қувноқ ҳаётлари, билим ва ҳунар орттиришдаги ғайрат-интилишлари, дўстлик-қардошликни, ахлоқ-одобни сингдиришдаги сайё-ҳаракатлари, ҳамма-ҳаммаси газета саҳифаларини жонлантиб, янграб турарди.

Газета кадрдонлари қаторида қалам аҳли ҳам анчагина. Тўғрироғи, қалам аҳлининг ўсиши ва балоғат палласига етишувида газета муҳим ўрин тутган. Шундайлардан биттаси мен ўзим бўламан. Газета билан яқин дўст тутиганимга мана энди олтимиш бир йил бўпти. Газетанинг дастлабки ходимларидан, доимий муаллифи ва ўқувчиси бўлганим билан фахрланаман. Мендан, газета таҳририятига қачон ва қандай қилиб келиб қолгансиз, деб сўрашади. 1933 йил эди. У вақтлари мен кундузи оёқ кийим фабрикасида ишлаб, кечқурун Ишчилар университетида (индустриал техникум) ўқирдим. Менда кичиклигимдан китоб ўқишга, ёзув-чизувга қизиқиш кучли эди. Адабиёт ўқитувчимиз Баҳром Акбаров бу қизиқишимни билгач, мени газета идорасига етаклаб келди. Таҳририятда газета муҳаррири Асом Исоқов, муҳаррир муовини Зиё Аминов, масъул котиб Санжар Тилла, бўлим мудир Тўлаган Соатийлар билан бирга ишлай бошладим. Улар кўмагида газетачиликни тез эгаллай бордим. Кўп ўтмай, сафимизга Самарқандда ўқиган Зафар Диёр келиб қўшилди. Анчагина танилиб қолган болалар шоири Зафар газетани кичиклар адабиётининг қайнаган ўчоғига айлантиришда ғайрат кўрсатди. Султон

Жўра, Қуддус Муҳаммадий, Илос Муслим, Адҳам Раҳмат, Шукур Саъдуллалар газетамизнинг фаол муаллифлари бўлиб қолишди. Зафар ўзбек адабиётида шўхрат қозонган шоирлардан Чўлпон, Элбек, Шокир Сулаймонларни газетага яқинлаштирди. Ғафур Ғулом, Ҳамид Олимжон, Уйғун, Ғайратийлар билан ижодий алоқани маҳкамлади. Шу нарса диққатга лойиқки, Ғафур Ғулом таҳририят илтимоси билан газетага ёзиб берган шеърларини вақти келиб жамладида, "Мукофот" номида китоб қилиб болаларга

бўлганди. Фарғонадаги болалар уйи тарбияланувчиси Асқад газетамизнинг фаол мухбирларидан бўлган. (Мен биринчи дафъа сувратчимиз Петя Капустянский билан сафарга чиқиб Фарғонага борганимда, Асқад пионер сафдошлари билан тантанали сувратда кутиб олгани ва ғўзал Шоҳимардонга саёҳат қилдиргани ҳеч эсимдан чиқмайди). Асқад қизиқ-қизиқ хабарлари, ҳазил-хузул шеърлари билан ёш газетхонлар диққатини ўзига тортгани, танловларда ютиб биздан китоб, дафтар, шахмат совғалари олгани ёдимда. Улкан

душманга чиқариб жазолаш ҳоллари бўлиб турарди. Бундай жазо газетамизнинг муҳаррири Асом Исоқовнинг чекига ҳам тушди. У яхши журналист, ҳалол ва беозор раҳбар бўлишига қарамай иғвогарлар тузоғига илинди. Бўйнига йўқ ердәги айбларни қўйишди, жумладан "қулоқнинг қизига уйланган" деб партиядан ўчиришди, ишдан ҳайдашди. Унинг ўрнига кейинчалик катта ёзувчи бўлиб танилган Йўлдош Шамшаров муҳаррир бўлиб келди. У ҳам ўттиз ёшга етмаган бўлсада, кўпни кўрган мураббий, қилни қирққа ёрадиган қалам

соҳиби эди. Таҳририятда жиддий ижодий руҳ ўрнатилди. Босиладиган ҳар бир материалга талабчанлик билан ёндошарди. Ходимларга фақат ишининг сифатига қараб баҳо берарди. Биз у кишидан ёзадиган нарсамизни қандай сермазмун ва сержило қилиб чиқариш, сўз устида эринмай тер тўкиб ишлаш малакасини ўзлаштирдик. Йўлдош ака "Энг яхши мақола, очерк учун" ички танловлар ўтказиб туришни ўйлаб чиқарган, ютиб чиққанларни моддий ва маънавий рағбатлантириб турганди. Хуллас, Йўлдош ака газетанинг умумий савиясини бир поғона юқорига

кўтара олганди. Йўлдош акамиз ўта талабчан, тўғри сўз, қўл учида ишлаганларга мурасасиз, мустақил фикрли одам эди. Ана шу фезлари кимларгадир ёқмади, қарабсизки, унинг бошига ҳам қатағон дарраси тушди. Уни "Халқ душмани ҳомийси" деб матбуотда уриб чиқишди ва ишдан олишди...

Дадил айта оламанки, газетамиз жамоаси шўнга ўхшаш изтиробли кунларни кечирган бўлсада, азиз мураббийлари бошлаб берган яхши анъаналарга содиқ қолди. Уларнинг ибратли ишлари ва қимматли тажрибаларини эҳтиёт сақлаб, қўлдан қўлга ўтказишди. Қадрли болалар газетамиз неча авлод кишиларнинг маънавий-ахлоқий камолотига хайрли хизмат этиб келди ва хизмат этмоқда. Биз ишонамизки, "Тонг юлдузи" мустақил республикамиз соғлом наслини — чин ватанпарварларни вояга етказишдек шарафли ва савобли ишда янги-янги ютуқларни қўлга киритади.

Севимли газетамиз тўйи қутлуг бўлсин, у ҳаммавақт муштарийлар тепасида субҳ содиқ бўлиб чақнаб турсин!

Ҳаким Назир
Ўзбекистон халқ ёзувчиси:

БИРИНЧИ ДОРИЛФУНУНИМ

беул тақдим этди. Хуллас, навқирон ўзбек болалар адабиётимизни равнақ топтириш, уни ҳаётга яқинлаштиришда газетамизнинг хизмати кўзга кўринарли бўлиб қолди.

Мени ҳам адабий ижод сари йўллаган биринчи дорилфунуним деб шу даргоҳни биламан. Эҳтимол, бу иборалар хиёл баланд парвоз бўлиб эшитилар. Аммо нафсиламр гап шу. Мен илк бор қалам тебратишни, журналистика ва ёзувчилик алифбосини шу ерда ўрганганман. Бу газета жамоасида кечирганим етти йил келгуси йўлим ва тақдиримни белгилаб берган. Дастлабки, синов учун ёзилган хабарларим, мақолаларим, лавҳа, фельетон очерк ва ҳикояларим шу газета саҳифаларида ("Ёш куч" журналида ҳам) босилиб чиққан. Тўғри, у йилларда ёзган ҳикояларимни ҳозир том маънодаги бадий асарлар деб атай олмайман, балки бу йилдаги ҳаваскорлик машқларим бўлган. Ўттизинчи йилларнинг охирида эълон қилинган ҳикояларимдан бир нечасигина ҳозиргача китобларимда яшаб келади. Улар — "Йиртиб ташланган хат", "Кенжа" ("Қуёш қачон тутилади?") кабилар эди.

Ўз қаламининг дастлаб шу газетада қайраган ёзувчилардан бири Асқад Мухтор

адиб даражасига етишган Асқад Мухтор ҳанузгача болаларни асарлар билан йўқлаб туришни қанда қилгани йўқ.

Ўз хизматлари ва ижодини газетада бошлаган машҳур ёзувчи сафдошларимдан яна бири — Раҳмат Файзийдир. У қалам ишига гоё катта масъулият билан қараган, синчков йигит эди. Ўта изланувчанлиги, болалар тили, ички оламига чуқур кириб боришга интилиши билан ажралиб турарди. Кейинги вақтларгача у: "Газета ўз ижодий фаолиятининг бешиги бўлиб ўтган" дея миннатдорчилик билан эсларди.

Дўстимиз Саид Аҳмад урушдан олдинги йиллари шу болалар газети таҳририятида иш бошлаганлардан. У рассомлик мактабида ўқиш билан бирга, шу газетада амалий тажриба ўтказарди. Хабар, мақолаларга жонли безак тарзида лирик, ҳажвий расмлар чизиб чиқарарди...

Газетанинг "тупроғини ялаганлар" қаторида Йўлдош Шамшаров ҳам бўлганки, ушбу сиймо алоҳида таъриф-тавсияга лойиқдир. Бу ном менинг эсимга газетанинг оғир даврини тушуради. Ўттизинчи йилларнинг ўрталаридан мамлакатда қатағон сиёсати кучая бошлаган. Одамларни бўлар бўлмасга қоралаш, ҳатто

Муҳаммадтурсун ака асли косиб кириб, уни имтиёзли диплом билан фарзанди. Шунданми, ёшлиқданоқ тамомлади. Нефт қидирув касбга кўзи пишди. Мактабдан ташкилотларида ишлаб юриб ҳам келибоқ отаси ишлайдиган артелга косиблик касбини қанда қилмади,

КОСИБЛИК — ОТА КАСБИ

ошиқар, то шомгача отасига таниш-билишлари, дўстларининг оёқ қарашарди. Бу касбга меҳри кийимларини тикиб бериб юрди. Хозирги кунда Муҳаммадтурсун олд. 14 ёшга тўлганида отаси ака Чортоқ шахридаги иқтидорли оламдан ўтди. Оила боқиш, рўзгор болалар махсус мактаб-интернати (лицейи)да меҳнат қилиб, ота Муҳаммадтурсуннинг зиммасига касбини улуғлаб келмоқда. тушди. Ҳунарли хор бўлмас, Шогирдлари ҳам талайгина. Ёзги деганларидек, ота мерос косиблик таътил улар учун устозларидан хунари асқотди. Уста Тўлавоё ўрганганларини амалда Жўрабоевга шогирд тушиб, ишлай мустаҳкамлаш учун айни палладир. бошлади. Ёш бўлсада оила тебратди. Ўртамактабни тамомлагач Қўқондаги нефт қидирув билим юртига ўқишга

Маҳмуджон САЙРАМОВ,
Наманган вилояти, Чортоқ шаҳар
иқтидорли болалар махсус
мактаб-интернати (лицейи) болалар ва
ўсмирлар уюшмаси етакчиси.

Қ и з и қ а р л и
машгулотларда топқир,
билимдону зукколикда
бир-бирларидан
қолишмайдилар.
Б о г ч а д а
тарбияланувчиларнинг
93 фоизи "иқтидорли
болалар" деб
топилгани ҳам бежиз
эмас албатта. Шу
боисан бўлса керак,
"Камалак" тумандаги

"КАМАЛАК"НИНГ БОЛАЖОНЛАРИ

Пешку туманида доимо болажонлар билан гавжум бир сўлим маскан бор. Бу т у м а н

меҳнаткашларининг 130 нафардан зиёд ўғил-қизларини ўз бағрига олган "Камалак" болалар боғчасидир.

Фарзандларидан кўнгли хотиржам бўлган ота-оналарнинг ишларида унум ва барака бўлишини яхши билган боғча мудираси Тўйбеғим опа Хожиева болажонларнинг соғлом ва баркамол бўлиб

улғайишлари учун барча шарт-шароитларни яратишга интилади. Ҳар бир бола қалбига, дилига йўл топа оладиган Умрия Ходиева, Альфия Тўқсонова, Холжон Муродова сингари жонкуяр тарбиячилар эса болажонлар даврасида ўзлари ҳам болаларга айланишади, гўе. Болаларнинг қай бири қўшиқ куйлашга, яна бири рақсга тушишга иштиёқманд.

40 дан зиёд мактабгача тарбия муассасалари орасида "Энг ибратли"си деб топилган. Бу шарафли номга муносиб бўлиш учун нафақат катталар, балки болажонларнинг ўзлари ҳам астойдил тиришадилар.

Суратда: ҳар тонг жажжи кичкинтойларни меҳрибон мудира опалари мана шундай қарши олади.

Тенгдошларинг ижодидан

ШОДЛИККА ЕТГАН ЮРАК

Юрагим гурсиллаб ларзага келди,
Завқлар секин келиб соғинчим кучди.
Энг буюк орзумни елпиб майин сас.
Хаёлларим олиб турналар учди.
Баҳорий гуллар унди қалбимдан,
Умидларим шодлик сувини ичди.
Кўнглимга ҳамроҳлик қилган сабрлар
Нурларга чўлганган либослар бичди.
Нурдан либос кийиб олган юрагим
Тўрига сингдирди покликни бутун.
Ўйнашди гуллар-ла майин шабода,
Лабларига кулгу олди ҳатто тун.
Анвойи ифрлар анбар таратиб,
Кўзим гавҳарига юлдуз қўшилар,
Қизғалдоқ кўзларни ўзга қаратиб,
Нурафшонлик ёғдусига чўмилар
Тонг қўйлаги этаклари нопармон
Қўшиққа жўр бўлар чақнаб нигоҳим.
Уммондек давр орзумни ўпди,
Ниҳоят фалакка етибди оҳим.

Тоғлар бағри бутун қип-қизил
Лолазордан кийибди либос.
Зора гулдек тўкилса шунда,
Юрагим, дардингни гулга ос.
Гўё кўз ёшларим шарқираб,
Тоғда фаред солиб оқар, оҳ.
Юрагимдан оқиб сим-сим қон,
Зилол сувдан тилайман панох.
Ял-ял ёниб лолақизғалдоқ,
Ўйламас қай қуни битишин.
Билмас неча баҳор юрагим,
Лолақизғалдоққа етишин...

Маърифат МИНГБОВЕВА,
Навобий туманидаги 4-мактаб ўқувчиси.

(Охири. Бошланиши ўтган сонларда).

Бу орада куёш баландроқ кўтарилиди, водий бутунлай бошқача тусга кирди. Ҳамма еқда турли қимматбаҳо тошлар, кўп қиррали олмослар яраклаб кўзни қамаштирарди. Сайёҳлар жавахирлар водийсига тушиб қолган эдилар. Аммо офтобнинг қиздириши билан турли гор ва каваклардан сон-саноксиз катта-кичик илонлар уйғониб, ўрмалаб чиқа бошлади. Улар орасида ҳатто филни ҳам бемалол ютиб юборадиган баҳайбат илонлар ҳам, ингичка учар илонлар ҳам бор эди. Ҳаммаёқда гимирлаб етган бу турқи совуқ газандаларнинг кўплигидан оёқ босиб бўлмасди. "Ё тавба, бу қандай бало,— деб кўнглидан ўтказди Синдбод.— Рух қушидан қутилиб, бу совуқ маҳлуқлар сиртмоғида ўлмасак эди". Қўрқоқ кемачи ҳам илонларнинг

Мухтор ХУДОЙҚУЛОВ

СИНДБОДНИНГ ЯНГИ САРГУЗАШТЛАРИ

замонавий эртақ

кўплигини кўриб дир-дир титрай бошлади. Синдбод ва унинг шериклари илонлардан ҳолироқ жойни излаб кетишди. Абулҳарис ҳар илонни кўрганда бир сакраб тушар, аммо бирорта тош кўрди дегунча илоннинг остидан бўлса ҳам олиб қўйнига соларди. Киссаларига ва қўйнига жойлаган тошларнинг оғирлигидан у зўрға юрар, аммо ёлғиз қолсам илон еб қўймасин, деб шерикларидан ажралмасликка ҳаракат қиларди. Улар қуни билан илонлардан қочиб жон сақлашди. Кеч кира бошлади. Ниҳоят, бир ҳолироқ горни топиб, шу ерда тунашга қарор қилди. Очлик, ташналик ва энг ёмони — қўрқув уларнинг тинка-мадорларини қуритган эди.

Гор ичи ғира-шира, лекин тинч. Уларнинг кўзлари қоронғуликка бироз ўргангач, бурчакда дўппайиб турган бир нарсани кўриб қолишди. Дабдурустан уни харсангтош деб ўйлашди. Аммо бу тош гоҳ-гоҳ қимирлаб қўярди. Дўппайиб турган бу нарса тош эмас — тухум босиб етган катта олачипор илон экан. "Бу ердан қочайлик!" — деди Қўрқоқ кемачи. "Ташқари бундан ҳам баттар, шу ерда жон сақлаганимиз яхшироқ, — деди Синдбод. — Эҳтимол, биз тегмасак илон ҳам бизга даҳл қилмас". Улар кечаси билан мижага қоқмай чиқишди, айниқса Қўрқоқ кемачига қийин бўлди: уни уйку босиб, гоҳ-гоҳ хуррак отиб юборар, аммо шу заҳоти уйғониб, шерикларининг пинжиги тикиларди. "Э, кечаги рух қуши келса яна оёғига тармашиб олардим, илонларга ем бўлгунча ўша сувсиз жазирамада ўлган яхши эмасми?" — деди у ух тортиб. "Сабр қил, сабр аччиқ, лекин меваси ширин дейдилар, — унга таскин берди Синдбод. — Бу ердан қутулишнинг ҳам бир йўли топилиб қолар..." "Шу лаънати илонлар ҳалакит бермаса тошларнинг роса қимматбаҳоларини топардик-да", — деб кўйди Абулҳарис. Унинг фикри фақат тошларда эди. Синдбод билан Абулҳариснинг кўнглига эса ҳеч нарса сизмасди.

Тонг еришиши билан улар горни тарк этиб, яна водий бўйлаб саргардон кеза бошлашди. Баланд чўққиларга тармашиб кўришди, лекин сип-силлик тошлардан юқорига кўтарилиш амру маҳол эди. Улар энди жонларидан умидларини узиб қўйган ҳам эдиларки, шундай олдиларига "шап" этиб, катта гўшт тушди. Сайёҳлар ҳалиги гўштининг арқонга боғланганини кўриб қолишди. Бир неча дақиқадан сўнг арқон тарагшлашиб, гўштни юқорига тортиб кетди. Гўштва бир канча қимматбаҳо тошлар епишиб қолган эди. Гўшт баланд чўққилар томонга кўтарилиб кетди. Синдбод ўша ерда, жуда баландда қандайдир одамларнинг гимирлаб юрганини кўрди. Ўшалар арқонга гўшт боғлаб ташлашганди. Бўни кўрган

Қўрқоқ кемачининг кўзлари аланглаб, ҳовлиқиб қолди. "Эй, одамлар! — деб бақирди у юқорига қараб. — Ёрдан беринглар, бизни қутқаринглар!" "Кимсизлар?" — деб юқоридан қичқиришди одамлар. Уларнинг овозлари зўрға етиб келарди. "Биз сайёҳлармиз! — деб ўз навбатида жавоб қилди Синдбод. — Ўзларингиз кимсизлар?" "Биз савдогарлармиз, жавахир изловчилармиз, — деган жавоб келди юқоридан. — Пастда қимматбаҳо тошлар кўпми?" "Ҳа, ҳа, жуда кўп! — деб ҳеч кимга сўз бермасдан бақириб юборди Абулҳарис. — Мана, менда жуда кўп жавахир бор, мени қутқаринглар! — дерди у жон-жаҳди билан икки кўзини юқоридан узмасдан. Тепадагилар бироз жим қолишди. Сўнг: "Сен кимсан, исминг нима, ёнингдигилар ким?" — деб сўрашди. "Менинг исмим Абулҳарис, менда

кемачини тортиб олишга киришдилар. Аммо бу иш осон бўлмади. Чунки бақалоқ ўлғудай семиз эди-да. Тепадагилар уни арагн чиқаришди. "Сен гириғумни тортиб олгунча она сутимиз оғзимизга келди-я, — деб унга ҳазиллашди Қўрқмас кемачи. — Нима қилардинг буюкка чиқи?" Пастда жавахирлар кўп дейишади, қолаверсанг бўлмасмиди?" "Э, илонларга ем бўлиб кетишимга сал қолди, тош-поши ҳам қуриб кетсин!" — деди Қўрқоқ кемачи. Энди охирида қолган Абулҳарисни тортиб олиш керак эди. Бу иш Қўрқоқ кемачиникидан ҳам қийин бўлди. Уни кўпчилик бўлиб тортишса ҳам кўтариша олмас, зил-замбилдай оғир. "Нима бало? — деб ҳайрон бўлди Қўрқмас кемачи. — Ахир у Абулҳасандек семиз эмасди шекилли?" Улар савдогарни анчагина жойга кўтаришганда бирдан "тарс-турс" деган товуш эшитилди. Арқон узила бошлаган эди. "Эй, Абулҳарис, нега бунчалик оғир бўлиб кетдинг? — деди пастга қараб Қўрқмас кемачи. — Огоҳ бўл, арқон узиляпти, ортиқча юкнинг бўлса ташлаб юбор!" Аммо Абулҳарис миқ этмади. У жонидан ажралса ажралардики, қўйнига жойлаб олган қимматбаҳо тошларни ташламайди. Арқон яна "шарт-шурт" этди. "Тошларингни ташла, бўлмаса ўласан!" — деб қичқиришди тортиб олувчилар. Абулҳарис эса пастдан туриб: "Мени тезроқ тортиб олинглар, гавҳарларим кўп, сизларга ҳам берман!" — деб қичқирди. Аммо

бирдан арқон шартта узилди-ю, савдогар даҳшат билан дод солганича пастга кулади. Унинг очкўзлиги бошига етган эди. "Ана, ўша жавахирлари билан қўшмозор бўлди", — деди Қўрқмас кемачи бош чайқаб.

Синдбод ўз ҳалоскори бўлмиш Қўрқмас кемачидан ўша улкан балиқ воқеасидан кейин қандай тирик қолганлигини сўради. Абулборий ўз бошидан ўтганларни гапириб берди. Ўша фалокат пайтида у ҳам бошқа йўловчилар қаторида сувда қолиб кетибди, сўнг бир ёғочга тирмашиб олиб денгизда узок сузибди. Бахтига уни ўтиб бораётган кемадагилар кўриб, қутқариб олишибди. Улар қимматбаҳо тошлар билан савдо қилувчи савдогарлар бўлиб, узок тоғлар орасидаги илонлар водийсига жавахир излаб боришгаётган экан. Абулборий улар билан бирга бу ерга келибди. Жавахирлар водийсига тик чўққилар туфайли тушиб бўлмас, бунинг устига у ердаги даҳшатли илонлардан ҳамма қўрқар экан. "Бу ўлим водийсидан бирорта одам тирик чиққан эмас, сизларнинг бахтларингиз бор экан!" — дейишди савдогарлар сайёҳларга. Водийга тушиб бўлмаганидан улар сўйилган ҳайвон гўшти парчаларини узун арқон боғлаб ташлашар, сўнг гўштга епишган қимматбаҳо тошларни ажратиб олишар экан. Шунда Синдбод: "Тагин гўшт ўрнига мени кўтариб олиб, зарар қўрманглар", деб киссасидаги бор тошларни уларга берди. Савдогарлар миннатдорчилик билан олишди. Қўрқмас кемачи бир четда шумшайиб ўтирган Қўрқоқ кемачига юзланиб: "Эй, бақалоқ, сени ҳам бир қоп гўшт ўрнида зўрға тортиб чиқардик, қани, бизларга ҳам атаганинг борми?" — деди. Бунга жавобан Қўрқоқ кемачи уёқ-бугёни қараб: "И-е, мана икки тоновимга иккита тош епишиб қолибди", — деб икки жавахирни Қўрқмас кемачи ва унинг шерикларига берди. Улар хурсанд бўлиб олишди.

Гавҳар изловчилар Синдбод ва Қўрқоқ кемачига сув ва таомлар бериб, ташналик ва очлик азобидан ҳалос қилдилар. Сўнг бир неча бор илонлар водийсига гўшт парчаларини ташлаб, етарли гавҳар, қимматбаҳо тошлар олишга йўлга тушишди. Кейин денгиз қирғоғида қолдирган кемаларига ўтириб, юртларига қайтдилар. Синдбод ҳам ватанига етиб олгач, ҳалоскорлари ва шериклари — Қўрқмас кемачи, Қўрқоқ кемачи билан хайрлашиб, уйига қайтди. У ўз бошидан кечирган саргузаштларни, неча марта ўлимдан қолганларини эсларкан, энди тинч, осойишта умр кечиран, ҳеч қачон саёхатга чиқмайман, деб аҳд қилди. Лекин у сўзининг устидан чиқа олармикин?

Таъсис этилчилар:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ
ҚУМИТАСИ, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ
ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
Газета 1929 йил, 1 августдан "Ленин учкуни"
номи билан чиқа бошлаган

Газета ҳафтанинг сешанба кuni чиқади

"ШАРҚ" нашриёт-матбаа концерни босмаҳонаси.

Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000137. Буюртма № Г-1002. 14834 нусхада босилди. Ҳажми — 1 босма табоқ. Оффсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-3.

Босишга топшириш вақти 19.00. Босишга топширилди 19.00.

1 2 3 4 5 6

Маълумот учун телефон: 33-44-25

Бизнинг манзилгоҳ:
700083. ТОШКЕНТ ШАҲРИ,
МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64563

Таҳрир хайъати:
Сафар БАҲНОЕВ, Феруза ЖАЛИЛОВА,
Сойибжон ИСМОИЛОВ, Дилдора
ТУРАХМЕТОВА, Сабоҳат ШУКУРОВА.

